

Génestet terecht, dat wij bij Bilderdijk nooit aan den voornaam Hieronymus of Sigismund zouden denken, maar dat Willem de aangewezen naam is, zoo kan ik mij ook geen Hieronymus of Sigismund Weissenbruch voorstellen. „Jan Hendrik”, dat klinkt flink en gedecideerd; en het „nomen est omen” is ook hier van kracht; zoo de naam, zoo de man. Een flinke, krachtige persoonlijkheid, ziedaar mijns inziens Weissenbruch in één woord gekenschetst; flink en krachtig in zijne geheele optreden; flink en krachtig ook in zijn kunst. Kernachtig en pittig is de manier, waarop hij zich uitdrukt, waarop hij u weergeeft, wat hij gezien heeft; 't is of ge 't mee beleeft, of gij dat mooie moment in de natuur ziet, als hij 't u beschrijft met de zoo typische uitdrukkingen en stembuigingen, waarover hij te beschikken heeft. En altijd even enthousiast en opgewekt vertelt hij u een avontuur van een vischpartij, terwijl zijn levendige oogen schitteren en zijn geheele gelaat u zegt, dat hij 't geval nog eens meemaakt. Hij weet zóó juist het meest belangwekkende van het verhaal te doen uitkomen en zijn wijze van u de zaak voor te dragen is zóó plastisch, dat ook de hoorder er geheel in opgaat en alles als 't ware voor zich gebeuren ziet. Dat pittige en kernachtige, een grondtrek van zijn persoonlijkheid, is ook de grondtrek van zijn kunst. „Als ik geen klap van de natuur krijg, voel ik er niets voor” is een van die gezegden, waarin Weissenbruch een karakteristiek van zijn eigen kunst geeft. Evenals hij in een verhaal alles laat samenwerken om een machtigen indruk te geven van wat hij gezien of gehoord heeft, zoo is ook in zijn kunst het er om te doen om u geheel van het door hem waargenomen lichteffect te doordringen. Bij hem geen te gevoelige, sentimenteële opvatting, geen mysterieuze stemmingen, maar een kunst, die tot u spreekt, omdat de kunstenaar juist al het frappante van het oogenblik heeft willen weergeven. Vandaar dat op een tentoonstelling een Weissenbruch terstond in 't oog valt en dikwijls een minder verkieslijke nabuur is, voor wat men wel eens een „tam” schilderij noemt. — Wat hij kiest is meestal eenvoudig, want het lichteffect is meest het eigenlijk gezegde onderwerp van zijn schilderij. Ook is hij de meening toegedaan, dat men niet beter kan doen dan naar een expositie een eenvoudig opgave te zenden; „*maar het moet er uitoliegen!*” voegt hij er bij.

En dit eigenaardige zoeken geeft aan zijn werk den meest persoonlijken stempel. Dat hij waarlijk, zooals hijzelf zegt, „voor de verlichting” schildert, (d. i. ter wille van het lichteffect), ziet men op al zijn doeken. Heeft de Noordzeekust hem aangetrokken, dan schildert hij een grootsch, eenvoudig strand, maar al het effect zit in de lucht en in een enkel glinsterend licht op de zee. De indruk van het geheel blijft altijd groot; een enkel figuur of enkele karren zijn hem voldoende. Te veel zou aan de impressie schaden; van deze waarheid is Weissenbruch diep overtuigd. Bij hem moet alles samenwerken om het effect te bereiken. In zijn schilderijen kan dan ook niets gemist worden; alles is noodig en onmisbaar, wil het doek den toeschouwer zoo aangrijpen als hij, de kunstenaar, door de natuur aangegrepen is. Nog onlangs bleek dit op de tentoonstelling van Hollandsche kunst te Parijs, waar een van zijn